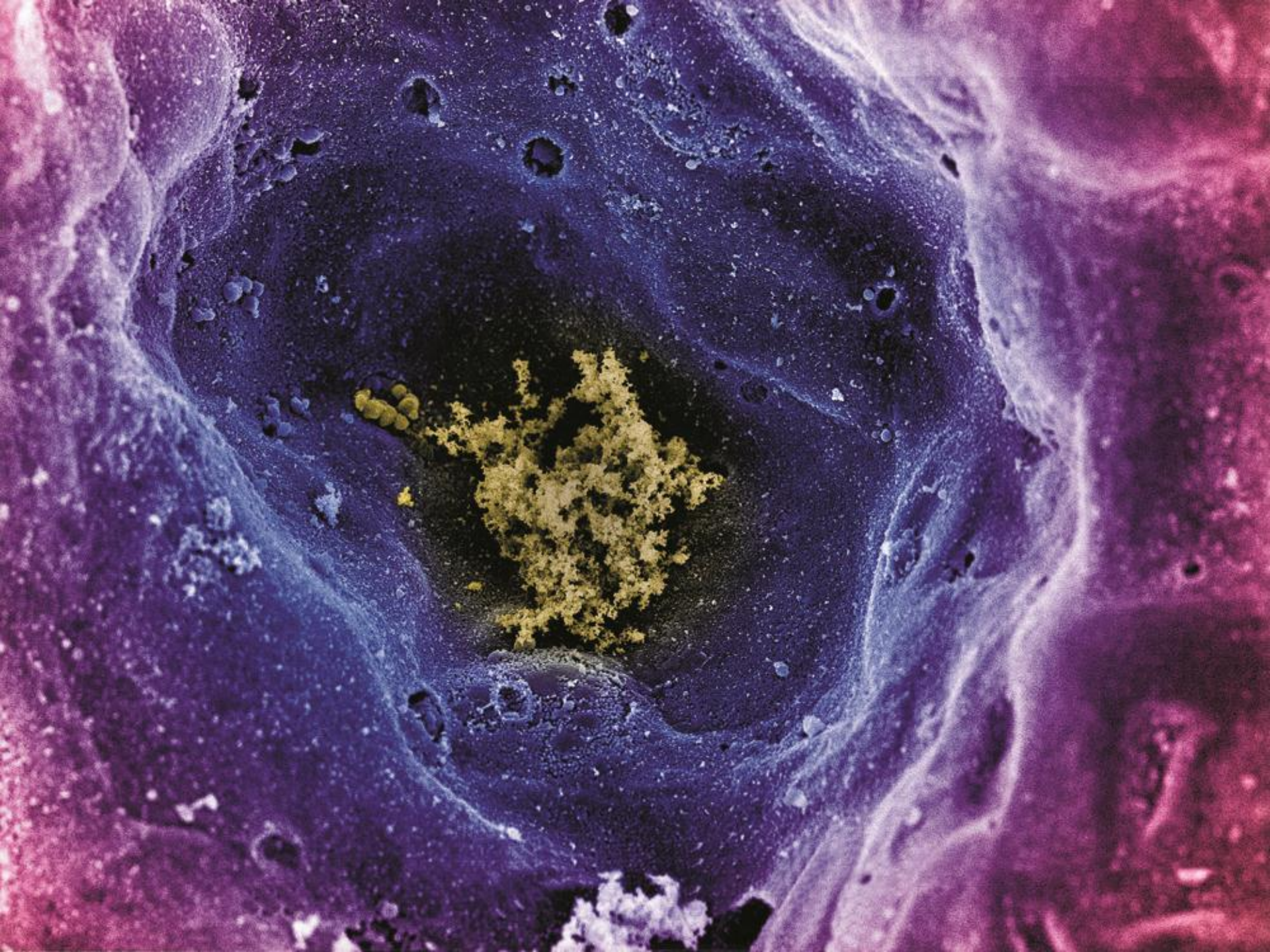

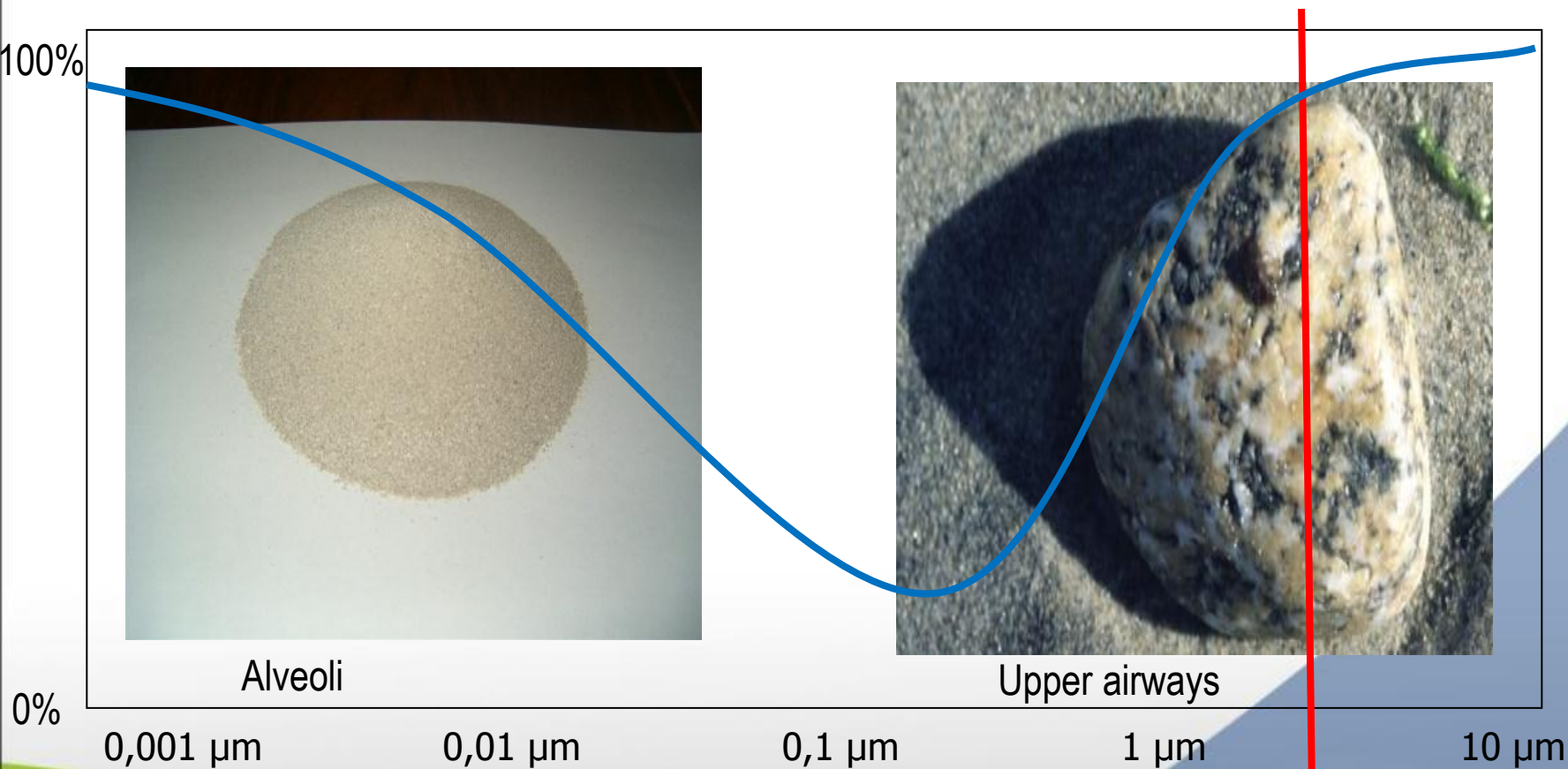
**Hur farlig är innerstadsluften och kan man
bo hälsosamt på Hornsgatan ?
FTX Ventilation samt hög Filtrering är det en bra
lösning?**

Anders Hedström
I A Q Expert

Partiklars depositionsförmåga i våra luftvägar

Dubbdäck är det ett problem med partiklar som vi
inandas?
Eller är det avgaser,,?

Hur ser inomhusluften ut före och efter en installation av en Ventilationsanläggning, FTX , i en lägenhet på Hornsgatan?

1. Mätningar av partiklar i en lägenhet och utanför på gatan och detta gjordes under Oktober 2013 före installation av FTX. Efter installation gjordes samma mätningar detta under 2014.
  - Mätningar av Partiklar, PAH, Grundämnesanalys efter installation av FTX anläggning med F7 filter City Flo (kombination av partikel/kolfilter)
  - OVK genomfördes samt slutredovisning I Almedalen
2. Lägenheten hade inte mer än mekanisk frånluft innan installation
3. Lägenheten var på ca 105m² och hade 0,8 luftväxlingar per timme efter installation av Ventilation.

Syfte och genomförande

- -utröna om till och frånluftsventilation kan tillföra syre samt rena luften i en lägenhet på ett mycket utsatt läge tillräckligt bra.
- -utröna om vanliga F7 filter med partikel/kolfilter I sitt media är en bra lösning
- Genomförandet gjordes så att vi hade samma mätpunkter före och efter installation av FTX – Ventilation
- Vi mätte även uteluften hela tiden som referens
- PAH, CO2, SEM foto , samt grundämnesanalys av partiklar genomfördes

Tilluft = 7L/s och person ?

Eller?

Hur genomfördes projektet av oss i lägenheten?

- Vi räknade antalet partiklar
- Vi vägde massan av partiklar PM 2,5
- Vi mätte CO2 Halten före och efter installation av Ventilation
- Vi mätte PAH, tog SEM foto , IAQ Screening, efter Ventilationens installation.

Mätningar inomhus :

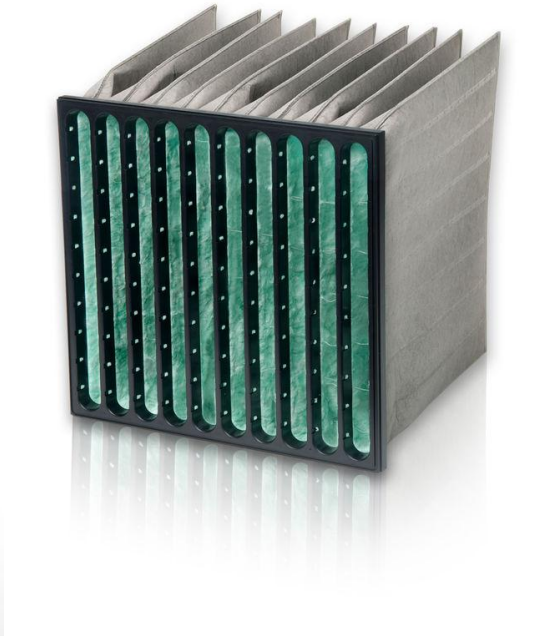

gjordes på 1,2 m höjd ovan golv och vid samma mätpunkter vid båda tillfällena före och efter installation av FTX. 4 personer vistades i lägenheten båda gångerna. Samma vädertyp och trafikintensitet rådde.

Den nya Ventilationsanläggningen var av FTX typ med motströmsvärmväxlare . F7 Filter av typ CityFlo, Kol/partikelfilter samt Frånluftsfitering klass F5 blev installerat.

Filter CityFlo som är ett kombinationsfilter för partiklar och gaser. Klass F7

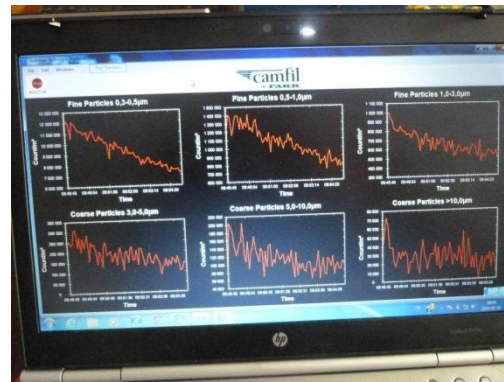
Uteluft Gården

Tilluftsdon

Vardagsrum

Databashantering

Mätpunkter samt databas

Mätpunkter: ute , inne och i tilluftsdonet , Vi mätte inne i donet och inte utanför pga av medejktering som då kan uppstå

Mät databasen har i sig ca 1450 mätningar gjorda under 14 år .

Samma typer av instrument samt med tusentals mätpunkter.

Hyresgästen som bodde lägenheten hade luftvägsbesvär och vi installerade en HEPA luftrenare för att ytterligare komplettera Ventilationens filtrering

HEPA luftrenaren ställdes inne i vardagsrummet när ventilationen var påslagen. Detta för att prova om det gav någon ytterligare förbättring av luftens innehåll av partiklar

Hur mätte vi PAH Poly(Cykliska)Aromatiska kolväten inne lägenheten ?

- Vi mätte inne I lägenheten med hjälp av Pumpar och senare gjordes analys av Pegasus Lab som redovisas längre fram I pres

- Parallellt med detta gjorde Stockholms Universitet sin PAH undersökning som gjordes med tester i Stockholms Stads vagbar ute på gatan, dessa påvisade effekten av ett Partikelfilter/kolfilter I en testrigg på Hornsgatan före och efter filter.

Luftföroreningar

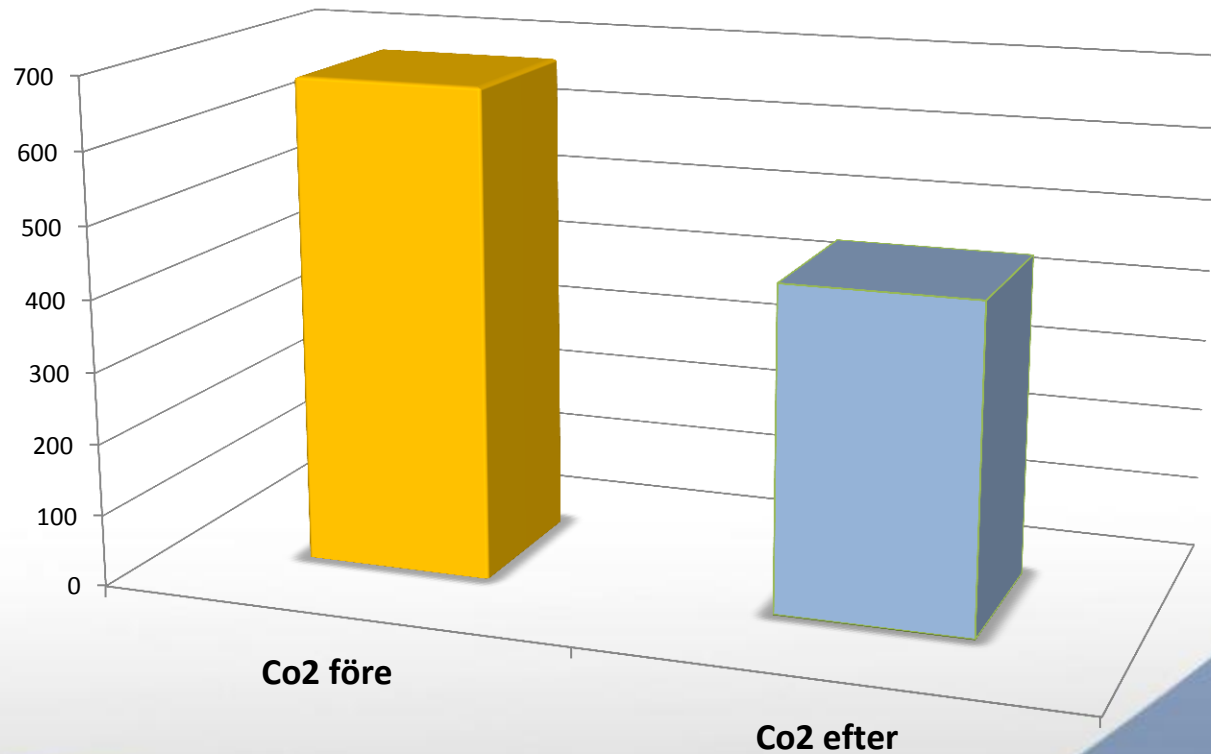
Svenska miljö kvalitetsnormen för utomhusluft reglerar:

- NO₂ (Kvävedioxid)
- SO₂ (Svaveldioxid)
- Marknära ozon
- CO (Kolmonoxid)
- Tungmetaller (Pb, As, Ni, Cd)
- Bensen
- Partiklar (PM10 och PM2.5)
- Bens(a)pyren (PAH)

Oreglerade: Tusentals andra kemiska föreningar.

Del 3 . Resultat av mätningarna samt slutsats

CO2 halt i Lägenheten före Installation och efter FTX installation

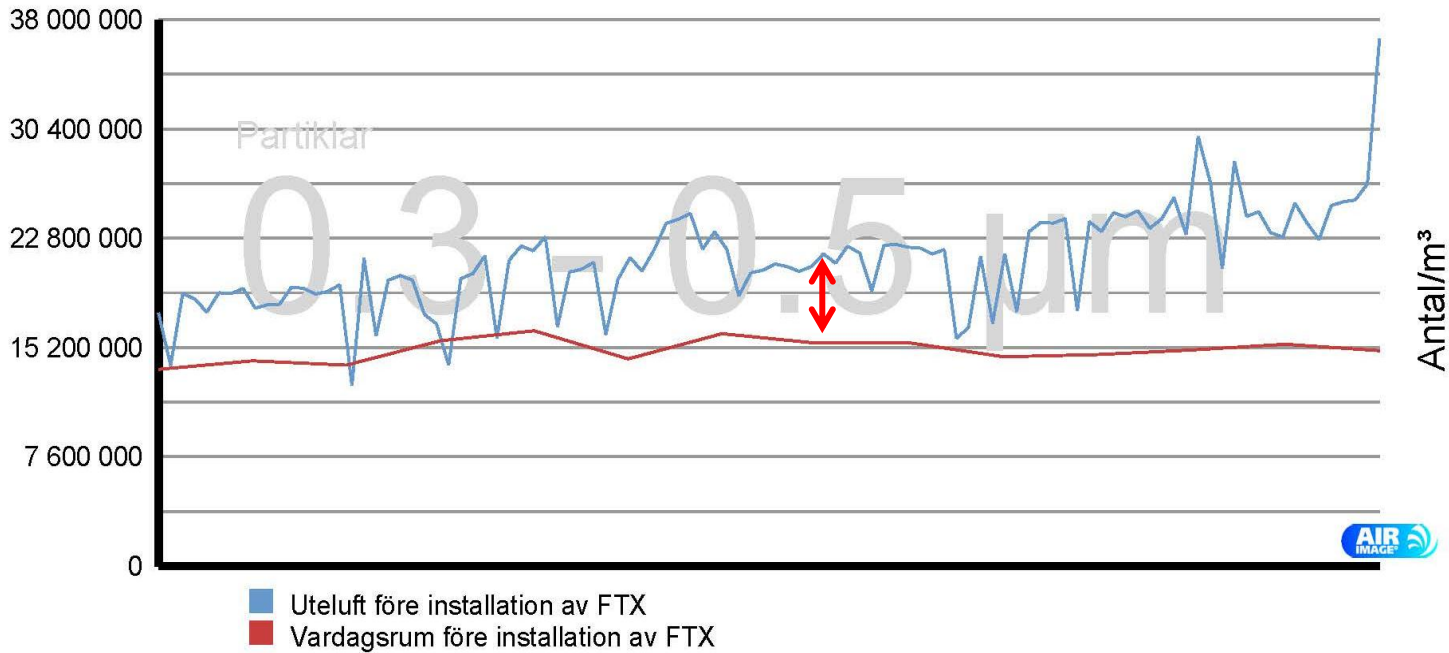

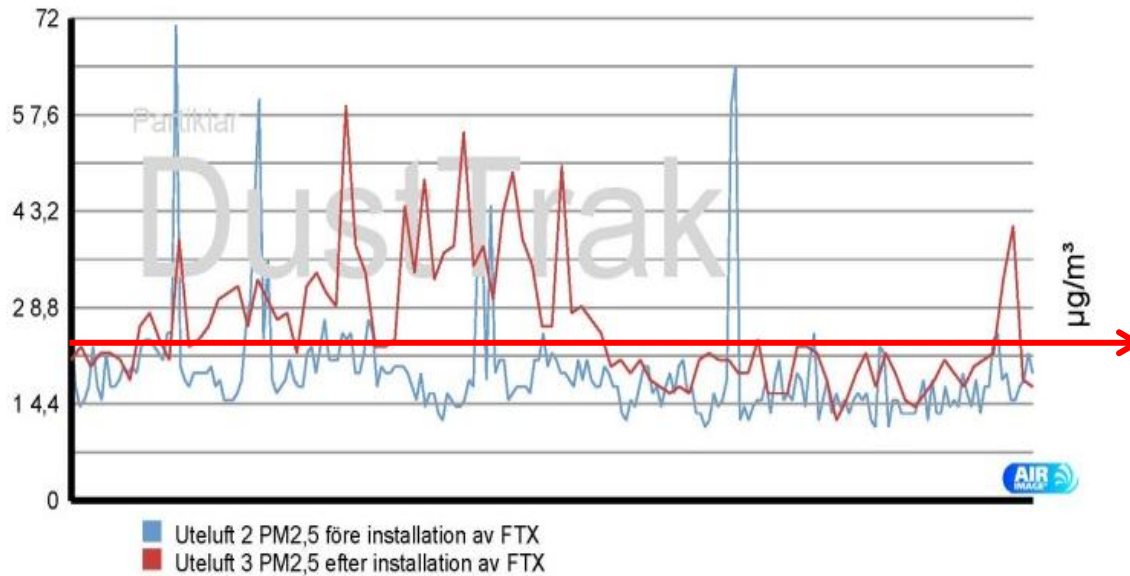
Blå graf Uteluft Hornsgatan, innan FTX system var installerat

Röd graf inomhusluft innan FTX var installerat

Partiklar 0,3 μ m , antal /m³ luft

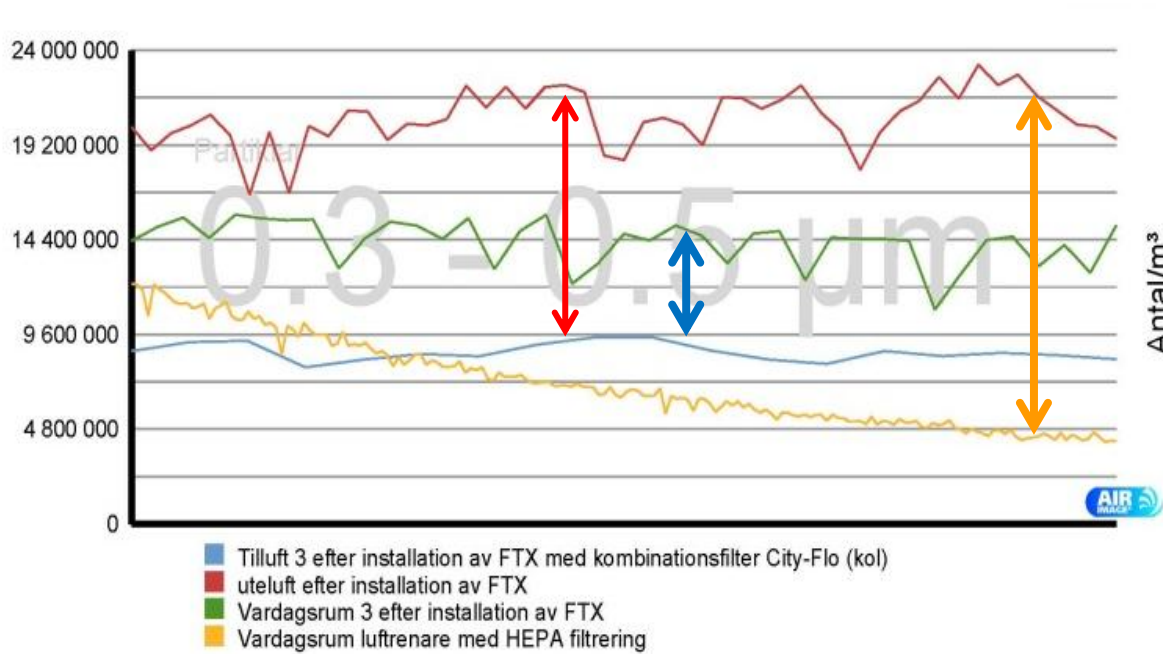

Uteluft $\mu\text{gr}/\text{m}^3$ före installation samt efter installation av FTX

Luftkvalitetsförordning
(2010:477). MKN 25 μgr
PM 2,5, målvärde

- Röd graf uteluft vid installation av FTX
- Grön graf inomhusluft efter installation
- Blå graf tilluftsdonsvärde efter installation
- Gul Graf HEPA Luftrenare påslagen vid samma tidpunkt efter installation och ventilation igång

- ↑ ↓ = Ventilationen med filtrering F7 CityFlow 68% rening
- ↑ ↓ = Diff. mellan luft i rummet och tilluften , generering av partiklar inomhus, ökning
- ↑ ↓ = HEPA Luftrenare 80% renare med Ventilation igång

På Hornsgatan

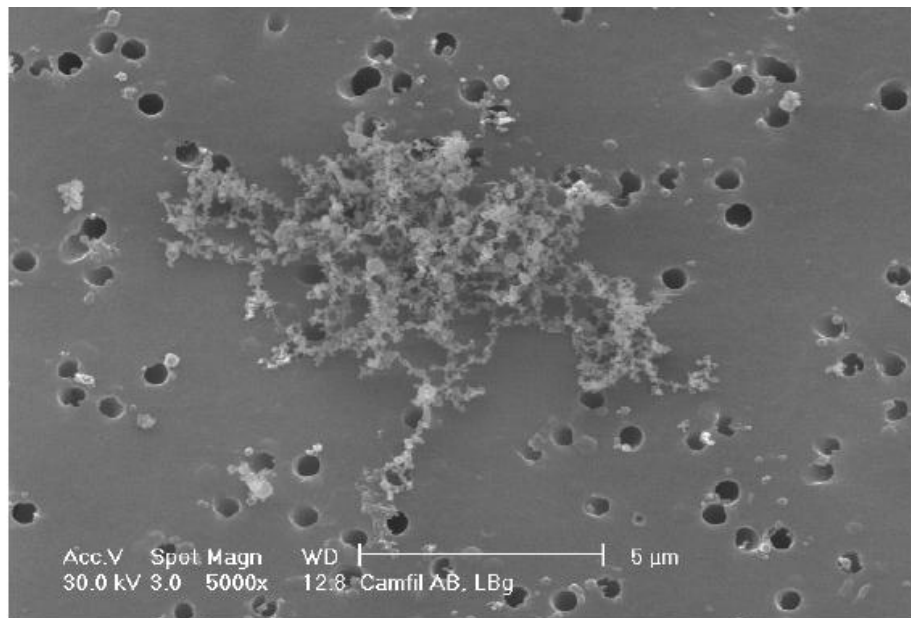
Utan filter

**På Hornsgatan med
F7 filter**

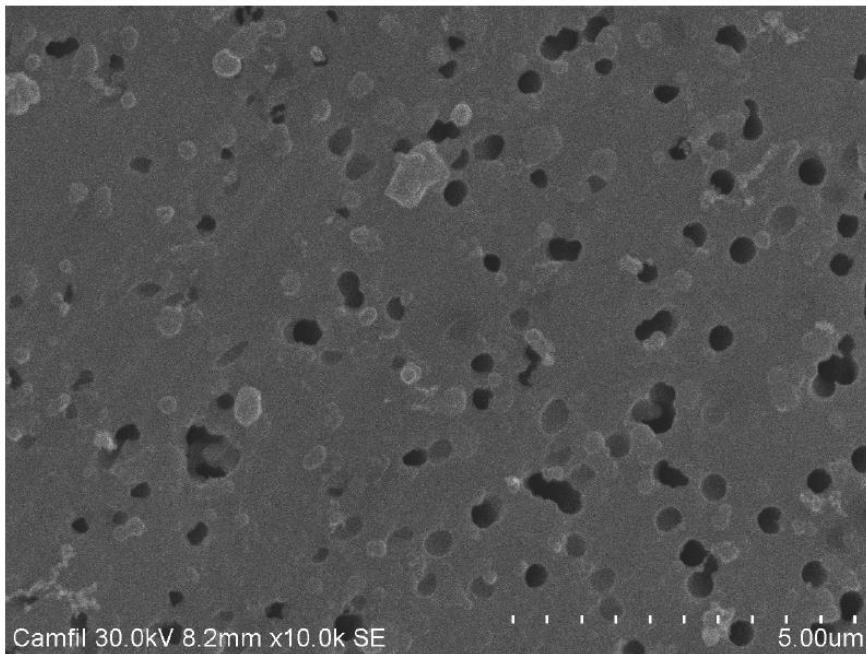

Utomhusluftprov

Aggregat av förbränningspartiklar $<0,1\mu\text{m}$

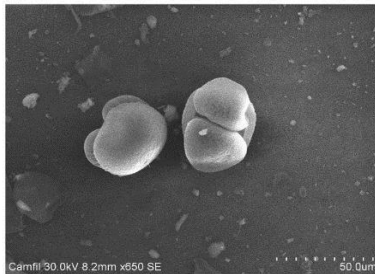
Inomhusluftprovet Hornsgatan efter installation av FTX

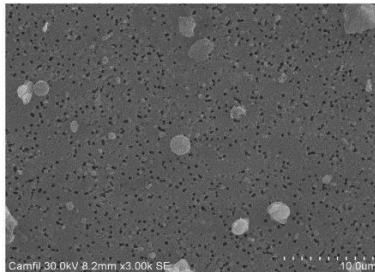
Figur 4: Rumsluft 10000x

SEM foto grundämnesanalys gjordes av luften inomhus på Hornsgatan efter FTX systemet var installerat

4 Bilder Rumsluft

Figur 5: Pollen 650x

Figur 6: Spor 3000x

Klass	2-5um	5-10um	10-20um	20um+	Totalt	Förklaring
Mineral/Sand	107	100	24	7	238	Olika typer av mineral
Organiskt	11	4	1		16	Hud, Textiler, Förbränningsaggregat
Byggnadsmaterial	8	4			12	Gips, Cement eller liknande
Järnoxider	6	4	1		11	Korrosionspartiklar eller järnrika mineraler
Svavelinnehåll		3			3	-
Koppar	2				2	-
Aluminiumoxider		1			1	Metalpartiklar eller aluminiumrika mineraler
Bly	1				1	-
Titan	1				1	Vanligt i vita färgämnen
Krom	1				1	Förekommer i bland annat rostfritt stål
Ej analyserade	444	308	84	29	865	Maximalt 300 partiklar analyseras

Översta bilden : Pollen

Nedersta: analyserade partiklar som togs I provet efter installation av FTX

KTH Industrial Engineering
and Management

A study of airborne wear particles from automotive disc brakes

Jens Wahlström

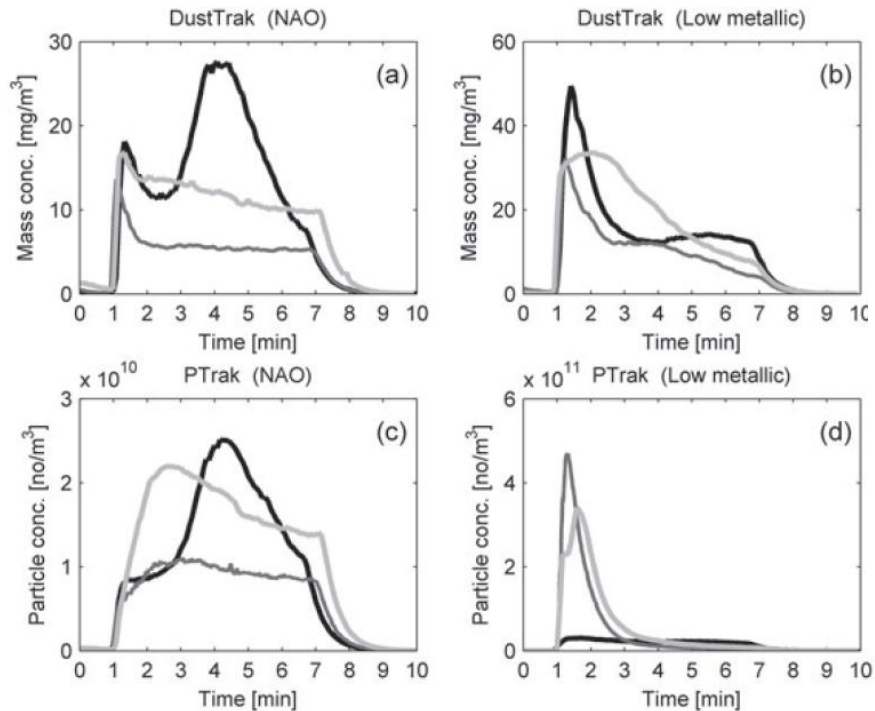
Doctoral thesis
Department of Machine Design
Royal Institute of Technology
SE-100 44 Stockholm

TRITA – MMK 2011:04
ISSN 1400-1179
ISRN/KTH/MMK/R-11/04-SE
ISBN 978-91-7415-871-7

Andra källor än värmeverk kan tex, vara skivbromsar som genererar nanopartiklar. Viss forskning påvisar att "troligen kan nanopartiklar komma från dubbar men i mycket liten mängd"

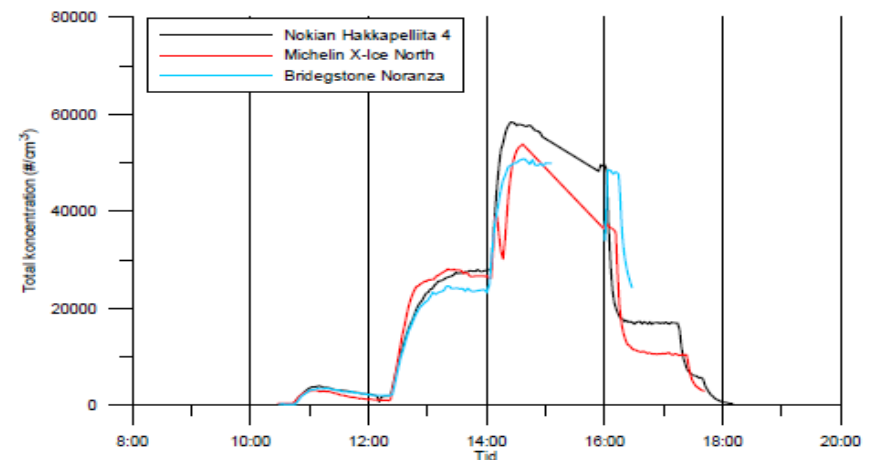
J. WAHLSTRÖM ET AL.

4.2 Partikelkoncentration, antal

Här redovisas partikelantal uppmätt med SMPS-instrumentet.

4.2.1 Dubbdäck

Figur 12 Tidsutveckling av partikelantalskoncentration (SMPS) för provade vinterdäck.

Slutsats

- -Det är ingen högre risk att bo på Hornsgatan än andra ställen i Stockholm, om man har bra ventilation och bra filter installerat i en FTX anläggning som är OVK besiktigad.
- -Dagens teknik möjliggör det att få helt ren inomhusluft om man vill.
- - Man bör använda HEPA-Luftrenare som ett komplement till Ventilationen om man är känslig eller vill förebygga luftvägsproblem samt påverkan på hjärtskärlsystem.
- -Ett bra resultat för en vanlig ventilationsanläggning samt ett bra filter som avskiljer 60-68%!